

KULTURKANONEN

Arkitektur

Billedkunst

Design og kunsthåndværk

Film

Litteratur

Musik

Scenekunst

Børnekunst

- 003** Velkommen til den danske kulturkanon
- 003** Syv uafhængige udvalg har sammensat kulturkanonen
- 003** Copyright

004 Arkitektur

- 005** Kanonudvalget for arkitektur
- 005** Om kanon for arkitektur
- 006** Arkitektur – kanonværker
- 007** Hover Kirke
- 009** Glorup Herregård
- 011** Frederiksstaden
- 013** Vor Frue Kirke
- 015** Dyrehaven
- 017** Lægeforeningens boliger
- 019** Mariebjerg Kirkegård
- 021** Aarhus Universitet
- 023** Aarhus Rådhus
- 025** Fingerplanen
- 027** Sydney Opera House
- 029** Østbroen

031 Billedkunst

- 032** Kanonudvalget for billedkunst
- 032** Om kanon for billedkunst
- 033** Billedkunst – kanonværker
- 034** Sølvogren
- 036** Opstandelsen
- 038** Bordesholmalteret
- 039** Frederik V
- 041** Jason med det gyldne skind
- 043** Udsigt gennem tre af de nordvestlige buer i Colosseums tredje stokværk
- 045** Efterårsmorgen ved sortedamssøen
- 046** Støvkornenes dans i solstrålerne
- 048** Sommerdag ved Roskilde Fjord
- 050** Det store relief
- 052** Stående kvinde
- 053** Stalingrad

055 Design og kunsthåndværk

- 056** Kanonudvalget for design og kunsthåndværk
- 056** Om kanon for design og kunsthåndværk
- 057** Design og kunsthåndværk – kanonværker
- 058** Havhingsten fra Glendalough
- 060** Flora Danica
- 062** Thorvald Bindesbølls livsværk
- 064** Marie Gudme Leths livsværk
- 066** PH's skærmsystem
- 068** Testel
- 070** Gedser Forsøgsmølle
- 072** Pantonestolen
- 074** Stol af opskummet polymer
- 076** Kevihjulet
- 078** Facadesystem

080 Film

- 081** Kanonudvalget for film
- 081** Om kanon for film
- 082** Film – Kanonværker
- 083** Du skal ære din hustru
- 085** Vredens Dag
- 087** Ditte Menneskebarn
- 089** Sølvdatten og Jenny
- 091** SULT
- 093** Bennys Badekar
- 095** Matador
- 097** Kundskabens Træ
- 099** Babettes gæstebud
- 101** Pelle Erobreren
- 103** Festen
- 105** Idioterne

107 Litteratur

- 108 Kanonudvalget for litteratur
- 108 Om kanon for litteratur
- 109 Litteratur - Kanonværker
- 110 Jammers Minde
- 112 Præsten i Vejlbøye
- 114 Den lille havfrue
- 116 Enten - Eller
- 118 Fru Marie Grubbe
- 120 Ved Vejen
- 122 Lykke-Per
- 124 Kongens Fald
- 126 Vinter-Eventyr
- 128 Og andre historier
- 130 Sommerfugledalen
- 132 Lyrkantologi

134 Musik

- 135 Kanonudvalget for musik
- 135 Om kanon for musik
- 136 Musik - Kanonværker
- 137 Højger Danske
- 139 Otte morgensange og syv aftensange
- 141 Tre Galopper
- 143 Elverskud
- 145 Vølvens Spaadom
- 147 Drot og marsk
- 149 Maskarade
- 151 Symfoni nr. 4
- 153 Antikrist
- 155 Symfoni nr. 3
- 157 Symfoni-Antifoni
- 159 12 Højskolesange
- 161 12 udvalgte sange
- 163 Dansk Guldalderjazz
- 165 The Savage Rose
- 167 Værsgo
- 169 Svantes Viser
- 171 Live sådan

- 173 Supertanker
- 175 Tidens tern
- 177 Stjerne til støv
- 179 Aura
- 181 Nærmest lykkelig
- 183 12 Evergreens

185 Scenekunst

- 186 Kanonudvalget for scenekunst
- 186 Om kanon for scenekunst
- 187 Scenekunst - Kanonværker
- 188 Jeppe på bjerget
- 190 Aladdin
- 192 Sylfiden
- 194 Indenfor murene
- 196 Ordet
- 198 Anna Sophie Hedvig
- 200 4 revynumre
- 202 Etudes
- 204 Enetime
- 206 Julemandshæren
- 208 Sort Sol Live
- 210 Majonæse

212 Børnekultur

- 213 Kanonudvalget for børnekultur
- 213 Om kanon for børnekultur
- 214 Børnekultur - Kanonværker
- 215 Byggepladsen
- 217 De små synger
- 219 Palle alene i verden
- 221 Anders And
- 223 Høj stol
- 225 Legoklodsens
- 227 Silas og den sorte hoppe
- 229 Halvdans ABC
- 231 Kaj og Andrea
- 233 Go' sønda' morn'
- 235 Gummi Tarzan
- 237 Nøddeknækkeren

Velkommen til den danske kulturkanon

I 2005 nedsatte kulturministeren syv udvalg, der gav deres bud på de mest uomgængelige danske kunstværker.

Januar 2006 blev valget af værker offentliggjort. Kanonen har sat sit præg på den offentlige kulturdebat, og skaber fortsat livlig diskussion både offentligt og i de danske hjem.

Kulturkanonen består af 108 værker fordelt på kunstarterne arkitektur, billedkunst, design og kunsthåndværk, film, litteratur, populærmusik, partiturmusik, scenekunst og børnekultur.

Kanonen er tænkt som en introduktion til den danske kulturarv. Den er ikke en facitliste, men et kvalificeret udgangspunkt og grundlag for en fortsat debat om den danske kunst og kultur.

SYV UAFHÆNGIGE UDVALG HAR SAMMENSAT KULTURKANONEN

Udvalgenes medlemmer og formænd blev udpeget i 2005. Professor Jørn Lund blev udpeget som formand for formandskabet. Her kan du finde oplysninger om kanonudvalgene og links til de begrundelser, de har for deres valg og fravalg af værker til kanonen.

Udvalgenes opgave var at pege på 12 danske værker, der efter udvalgets mening i særlig høj grad har kunnet give kunstneriske oplevelser til stadig nye generationer. Udvalgenes arbejde omfattede kunstarterne arkitektur, billedkunst, design og kunsthåndværk, film, scenekunst, musik og litteratur.

Undervejs i arbejdet udviklede kanonen sig, hvilket kom til at betyde, at musikudvalget udarbejdede to lister: 12 værker inden for populærmusik og 12 værker inden for partiturmusik. Det viste sig desuden, at det var naturligt at lave en ekstra kanon, der er rettet specielt mod børn. Kulturkanonen består i dag af 108 værker fordelt på 9 forskellige kunstarter.

COPYRIGHT

Teksterne i dette dokument må gerne benyttes i undervisningssammenhænge, men må ikke gøres til genstand for selvstændig kommerciel udnyttelse, eller i øvrigt anvendes på en måde, der forudsætter tilladelse fra rettighedshaverne (Kulturministeriet).

Teksterne er forfattet af eksterne skribenter og udtrykker ikke nødvendigvis Kulturministeriets opfattelse.

KUNDSKABENS TRÆ

UDVALGETS BEGRUNDELSE

Af Kanonudvalget

Den skrøbelige pubertet har været beskrevet ofte i dansk film, men aldrig så præcist som i Nils Malmros' *Kundskabens Træ*, der med rette står som instruktørens hovedværk og den, som andre film med lignende temaer måles og blegner i forhold til. Filmen var kulminationen på instruktørens trilogi med udgangspunkt i egne erindringer fra barndommen i 1950'ernes Århus og fulgte Lars Ole, 5.c (1973) og *Drenge* (1977).

Handlingen udspiller sig i 1958-60, men filmen er så meget mere end et tidsbillede, for de psykologiske mekanismer, som Malmros beskriver med skarpt indgående blik, vil desværre aldrig miste deres relevans. Filmen er et gruppeportræt af en skoleklasse, 2. mellem på Århus Katedralskole, men centralt står Elin, der er lidt mere moden end sine klassekammerater og derfor populær hos drengene. Men da hun afviser én af dem, vender hele klassen sig imod hende, og på sin helt egen stille måde er det en isnende ubehagelig skildring af et Minidanmark. Rammerne, dialekten og tidsbilledet er meget dansk, men dramaet universelt og aldrig skildret så sikkert i børnenes eget univers. Malmros fortæller diskret med blikke, bevægelser og situationer, som alle kender. Karaktererne findes i alle skoleklasser, den småborgerlige, den vilde, den pæne og den mobbede, men alle får lov til at folde sig ud, bliver små mennesker af kød og blod, som udvikler sig gennem filmen.

Filmen blev optaget over to år, og børnenes forandring er fysisk såvel som psykisk. Malmros har aldrig lagt skjul på sin forkærlighed for den franske nybølge og især Francois Truffaut, men selvom det var tydeligere i de tidligere mindre stramt komponerede film, så er hans usvigeligt sikre greb om de unge uprøvede spillere og evnen til at få dem til at vise følelser helt på højde med hans ikoner.

ÆGTHED

Af Christian Monggaard, filmskribent og anmelder på Dagbladet Information

Kan du huske den første gang, du blev forelsket? Dit første kys? Nils Malmros kan, og det fortæller han dramatisk og humoristisk om i *Kundskabens træ*. Den episodiske film er baseret på hans egen skoletid i 50'ernes Århus. Og der er overrumplende ægthed og indlevelse i tidsbilledet, dialogen og børnenes præstationer.

Filmen følger eleverne i en folkeskoleklasse gennem to år, fra 7. til 9. klasse. Vi er med til skolefester og på lejrskole og får et indblik i, hvordan det naturlige, sociale hierarki i klassen fungerer. Det er ofte morsomt, men også smertefuldt at følge med i.

Udtalt drama

Elin er tidligt udviklet. Det gør hende eftertragtet blandt drengene og sårbar for spot og misundelse. Hendes skoledage forpestes af mobning. Der bliver hvisket bag hendes ryg, hun får øgenavne og bliver frosset ude af fællesskabet. Klikker dannes, intriger spindes, og et udtalt drama, som mange voksne har glemt, udspiller sig blandt børnene. Ofte sårer man ubevidst hinanden. Og først da filmen er ved at være slut, og børnene er godt på vej til at blive voksne, bliver de bevidste om, hvad der egentlig er sket, og hvordan de har behandlet Elin.

Filmen er optaget over to år, og på den måde spejler skuespillernes faktiske fysiske og psykiske udvikling personernes udvikling på lærredet.

FAKTA

Værk:
Kundskabens træ, 1981

Instruktør:
Nils Malmros (f.1944)

Varighed:
110 min.

Ligefrem og barsk

Med Kundskabens træ fulgte Nils Malmros op på sine to første roste film om børn i skolealderen, Lars Ole 5c og Drengene. Malmros arbejder på efterfølger til Kundskabens træ, der skal følge de samme personer i gymnasiet og have premiere i 2009. Titlen er Kærestesorger. Kundskabens træ kan godt ses af større børn og unge, men den er i glimt chokerende ligefrem og barsk.

Malmros laver film om børn, ikke først og fremmest film for børn. Men han sætter sig i børnenes øjenhøjde og lever sig ind i deres særlige verden. Derfor er det ikke svært at se træk af sig selv i nogle af karaktererne.

VIDSTE DU

Det er ikke altid sagen at være en ung berømt. Line Arlien-Søborg, der spillede den intrigante Anne-Mette i Kundskabens træ, måtte engang flygte ud på et toilet på Kalundborgfærgen, da hun blev jagtet af en hel skoleklasse, der ville have hendes autograf. Hun forsøgte at sige, hun var Anne-Mettes søster, men lige meget hjalp det.

Kilde: Officiel hjemmeside for filmen.